

ARENE ry:n yrittäjyysstrategian toteutuminen

Marja-Liisa Tenhunen, KTT, on toiminut Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun rehtorina ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluosakeyhtiön toimitusjohtajana vuodesta 1995 alkaen. Hän toimii myös monissa huomattavissa luottamustehtävissä ja yhteistyöryhmissä, näistä merkittävimpänä voidaan mainita valtioneuvoston nimitys tiede- ja teknologianeuvoston jäseneksi eduskunnan vaalikaudeksi 2007–2011. Hän on jatkanut kauppatieteiden tohtorin tutkinnon jälkeistä post doctoral-tutkimusta yrittäjyyden alalla.

Timo Luopajarvi on kasvatustieteen tohtori ja Helsingin yliopiston ammattikasvatuksen dosentti. Hän työskentelee Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:n pääsihteerinä.

Johdanto

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:n yrittäjyysstrategia 2010 vahvistettiin yhdistyksen yleiskokouksessa 17.3.2006. Strategian tavoitteena on vahvistaa ammattikorkeakoulujen roolia yrittäjyyden edistäjänä muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä ja täsmentää ARENE ry:n strategiaa 2010. Strategia sisältää kuvauksen ammattikorkeakoulujen yrittäjyyden tavoitteista, joiden toteuttamiseen odotetaan valtiovallan tukitoimenpiteitä. Yrittäjyysstrategian toteuttamisvastuu on jokaisella yksittäisellä ammattikorkeakoululla. Tässä artikkelissa tar-

kastellaan yrittäjyysstrategian vaikutuksia ammattikorkeakoulujen toimintaan strategiassa esitettyjen tavoitteiden toteutumisen näkökulmista. Strategisen johtamisen näkökulmasta tarkastellaan, onko yrittäjyysstrategia vaikuttanut ammattikorkeakoulujen toimintaan ja johtamiseen sekä jos on, millä tavalla. Ammattikasvatuksen näkökulmasta tarkastellaan, onko yrittäjyysstrategia aiheuttanut muutoksia opetukseen ja oppimiseen liittyvissä tavoitteissa ja toiminnoissa.

Teoreettinen viitekehys

Teoreettiseksi viitekehyyksi on valittu strategiseen johtamiseen liittyvä teoria. Strategia-käsite tulee alun perin kreikankielisestä käsit-

teestä ”strategos”, joka tarkoittaa sodan johtamisen taitoa. Alkuperäisenä strategian määritelmänä käytetään seuraavaa: ”Strategian tarkoituksena on sodan voittaminen.” Organisaation toiminta jaetaan yleensä kolmeen tasoon: strategiseen, taktiseen ja operatiiviseen. Vaikka sodankäyntitaidolla ja organisaation toiminnalla on monia yhtäläisyyksiä, eivät yhtäläisyydet kata kaikkea. Strategiaa on perinteisesti pidetty johdon määrittämänä toiminnan suuntaviivana. Viime aikoina on tunnistettu, että strategian laadinta ei ole suurin ongelma, vaan sen implementointi. Strategisen johtamisen käsitteen otti Drucker käyttöön 1960-luvulla (Drucker 1964, 124-131). Käytönottaminen tapahtui nopeasti, jolloin vuotuisten budjettien rinnalle syntyivät pitkän tähtäyksen suunnitelmat (McKiernan, 1992, 1). Liikkeenjohtajatteluun soveltuvana strateginen johtaminen teoriana omaksuttiin Andrewsien ja Anshoffiin ajatukset (Andrews 1991, 44-52; Ansoff 1990, 11), joiden mukaan strategisella johtamisella ymmärretään ylimmän johdon toimintaa, jonka päämääränä on organisaation toiminta-ajatuksen toteuttaminen ja päämäärien saavuttaminen kehittämällä organisaation kilpailukykyä. Porterin mukaan strategian valinta on kilpailuedun etsimistä ja pyrkimystä säilyttää saavutettu kilpailuetu (Porter 1989, 48) Porter puhuu myös kilpailijoiden välisestä tasapainoilusta (Porter 1980, 17). Strategista johtamista kohtaan on esitetty myös kriittistä ajattelua (Minzberg & Waters, 1985, 267). Minzberg lisäsi strategisen johtamisen keskusteluun kulttuurin merkityksen (Minzberg 2005, 264-265). Hamel ja Prahalad kiinnittivät huomiota ydinosaamisen merkitykseen. Organisaation ydinosaaminen edustaa aikojen kuluessa tapahtuneen oppimisen kumulatiivista summaa

(Hamel & Prahalad 1994; 90; 172; 217-227). Tällä hetkellä postmodernina aikakautena organisaatioiden on syytä keskittyä luomaan elämyksellisiä ympäristöjä (Prahalad & Ramaswamy, 2004, 37-51).

Strategisessa johtamisessa on tärkeää organisaation strategisten menestystekijöiden tunnistaminen, varsinaisen toiminnan ja sitä tukevien tukitoimintojen rakentaminen näiden menestystekijöiden varaan. Samoin on olennaista strategisten suunnitelmien toteuttaminen organisaatiossa toisin sanoen suunnitelmien implementointi. Viimeinen vaihe on strategisen tuloksellisuuden valvonta ja sen perusteella tehtävät strategian kehittämistoimenpiteet (Kaplan & Norton, 2006).

Strategisen johtamisen teorian soveltamisessa ammattikorkeakoulujen yrittäjyyden edistämiseen on syytä huomioida ammattikorkeakoulujen perustehtävä alueellisina korkeakouluina, joiden tutkimukset ovat käytännönläheisiä korkeakoulututkimuksia ja tutkimus- ja kehitystyö on soveltavaa alueen yritysten ja muiden organisaatioiden kehittymistä tukevaa toimintaa sisältäen yrittäjyyden vahvan näkökulman. Näistä elementeistä muodostuu ammattikorkeakoulujen erottava tekijä suhteessa yliopistoihin ja sitä kautta osa strategista ydinosaamista, jota ammattikorkeakoulujen tulisi vahvistaa osaksi kilpailuetua sekä kotimaassa että kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla.

Ammattikorkeakoulujen toimintaympäristö on muuttunut nopeasti, jolloin strategian lähtökohtana on sekä kotimainen että ulkomainen muuttunut ja muuttuva toimintaympäristö. Ammattikorkeakouluihin soveltuva strategian

määritelmä edellisten määrittelyjen pohjalta olisi ”organisaation tietoinen keskeisten tavoitteiden ja toiminnan suuntaviivojen valinta muuttuvassa maailmassa”. Yrittäjyys ja sen edistäminen on valittu ammattikorkeakoulujen keskeiseksi päämääräksi hallitusohjelman, hallituksen politiikkaohjelman, opetusministeriön, Euroopan Unionin ja muiden keskeisten tavoitteiden mukaisesti. Ammattikorkeakoulut vastaavat kansainvälisiin tavoitteisiin esimerkiksi Bolognan prosessin edellyttämien tavalla.

Ammattikasvatuksen kannalta yrittäjyysstrategian edistäminen voidaan nähdä ammattikorkeakoulufilosofisesta näkökulmasta. Se liittyy ammattikorkeakoulun aksiologiaan eli siihen millaisia arvoja liittyy ammattikorkeakoulutuksen tavoitteisiin ja toimintaan. Toisaalta aihe liittyy ammattikorkeakoulujen yhteiskuntafilosofiaan eli ammattikorkeakoulutuksen ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyviin kysymyksiin (vrt. Helakorpi ja Olkinuora 1997, 23).

ARENE ry:n yrittäjyysstrategia

Suomalaisten yritysten ja kansantalouden kilpailuetu globaalissa kilpailussa perustuu enenevässä määrin nopeaan uudistumiseen ja edelleen syvenevään erikoistumiseen. Tässä kehityksessä yhdeksi kilpailuedun lähteeksi nousee innovatiivisuus. Suomalaiset yritykset voivat hakea kilpailuetua sieltä, missä uudet kehittyvät maat eivät ainkaan vielä ole eturintamassa: luovuudesta, nopeasta uudistumisesta ja joustavuudesta. Näihin mahdollisuuksiin liittyvät läheisesti seuraavat erityisesti ammattikorkeakouluja koskevat trendit:

- yrittäjyyden merkitys muuttuvassa yhteiskunnassa kasvaa
- yrittäjyys toimeentulon lähteenä lisääntyy - tilaa uudelle yrittäjyydelle
- korkeakoulutettujen yrittäjien osuus kasvaa varsin nopeassa tahdissa
- innovaatioihin perustuva yrittäjyys korostuu tulevaisuudessa
- yrittäjänpolven vaihdosten edistämässä ammattikorkeakouluilla on vahvistuva rooli
- ammattikorkeakouluilla on aluepoliittinen tehtävä uuden yrittäjyyden edistämässä ja olemassa olevien yritysten kilpailukyvyyn parantamisessa.

Opetusministeriön tavoitteena on lisätä kansalaisten valmiuksia ryhtyä yrittäjiksi yrittäjyyskasvatuksen ja -koulutuksen keinoin sekä liiketoimintaosaimista vahvistamalla. Tavoitteena on lisätä yrittäjyyden houkuttelevuutta yhtenä uravaihtoehtona. Yrittäjyyden ja yritystoiminnan osaamis pohjan vahvistaminen kattaa koko koulutusjärjestelmän.

Ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä.

Opetusministeriön toimialalla yrittäjyyskasvatuksen ja -koulutuksen tavoitteet liittyvät:

- valtakunnallisesti ja alueellisesti myönteisen yrittäjyyskulttuurin ja

asenneilmapiirin kehittämiseen

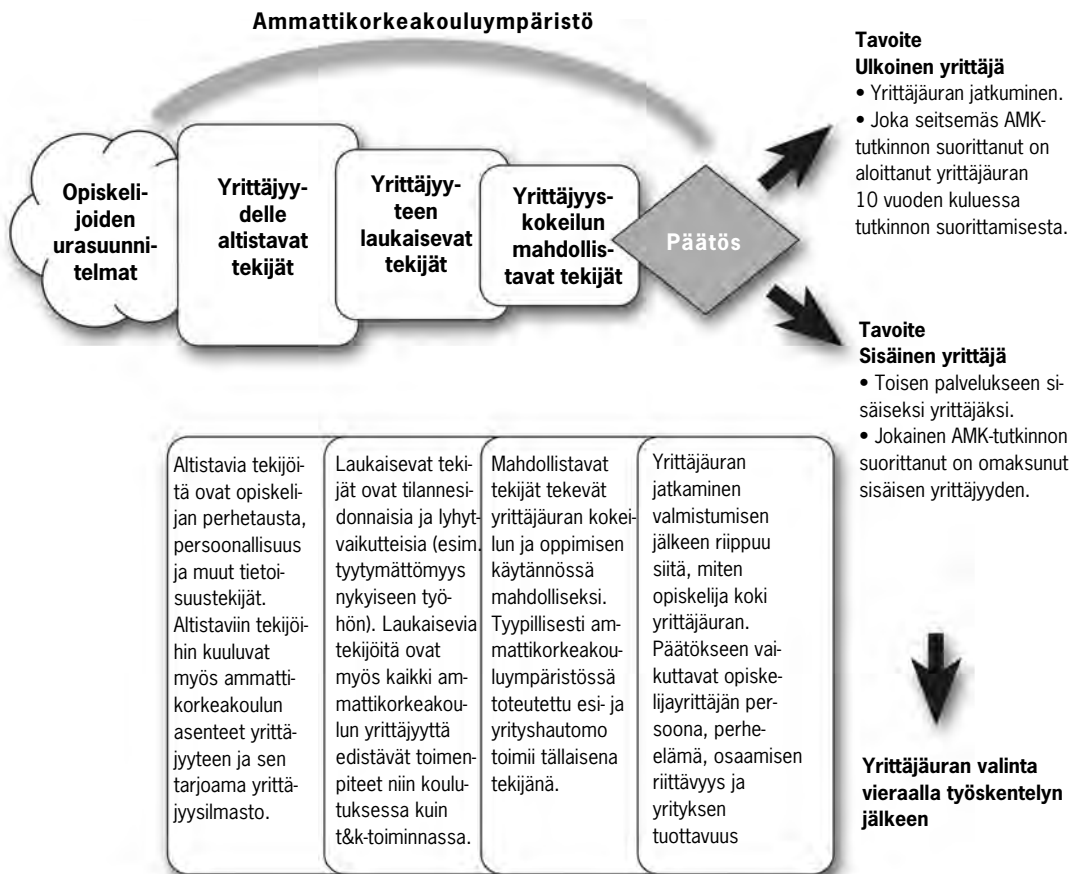
- sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden, uuden yritystoiminnan käynnistämiseen sekä innovaatiotoiminnan edistämiseen
- toimivien yrittäjien ja heidän yritystensä kehittämiseen sekä sukupolvenvaihdosten tukemiseen.

ARENE ry:n yrittäjyysstrategian visio vuodelle 2010 on seuraava: ”Ammattikorkeakoulusta menestyväksi yrittäjäksi.”

Kuviossa 1 on hahmoteltu koulutusmuodosta riippumatta opiskelijan polku yrittäjyysintentiona yrittäjän uran jatkamis päätökseen.

Kuviossa on esitetty strategian merkittävien tavoite: ”yhtäältä jokainen AMK-tutkinnon suorittanut on omaksunut sisäisen yrittäjyyden ja toisaalta joka seitsemäs AMK-tutkinnon suorittanut on aloittanut yrittäjän uran 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta”.

ARENE ry:n yrittäjyysstrategiaprozessissa on kehitetty seuraava syy- ja seuraussuhteiden järjestelmä, jolla kuvataan vision saavuttamisen edellyttämiä toimenpiteitä. Yrittäjyysstrategian vision saavuttamisen edellyttämät eri ammattikorkeakoulujen toimenpiteet on kuvattu kohdissa ”Vaadittavat toimenpiteet prosessien ja rakenteiden kehittämisek-

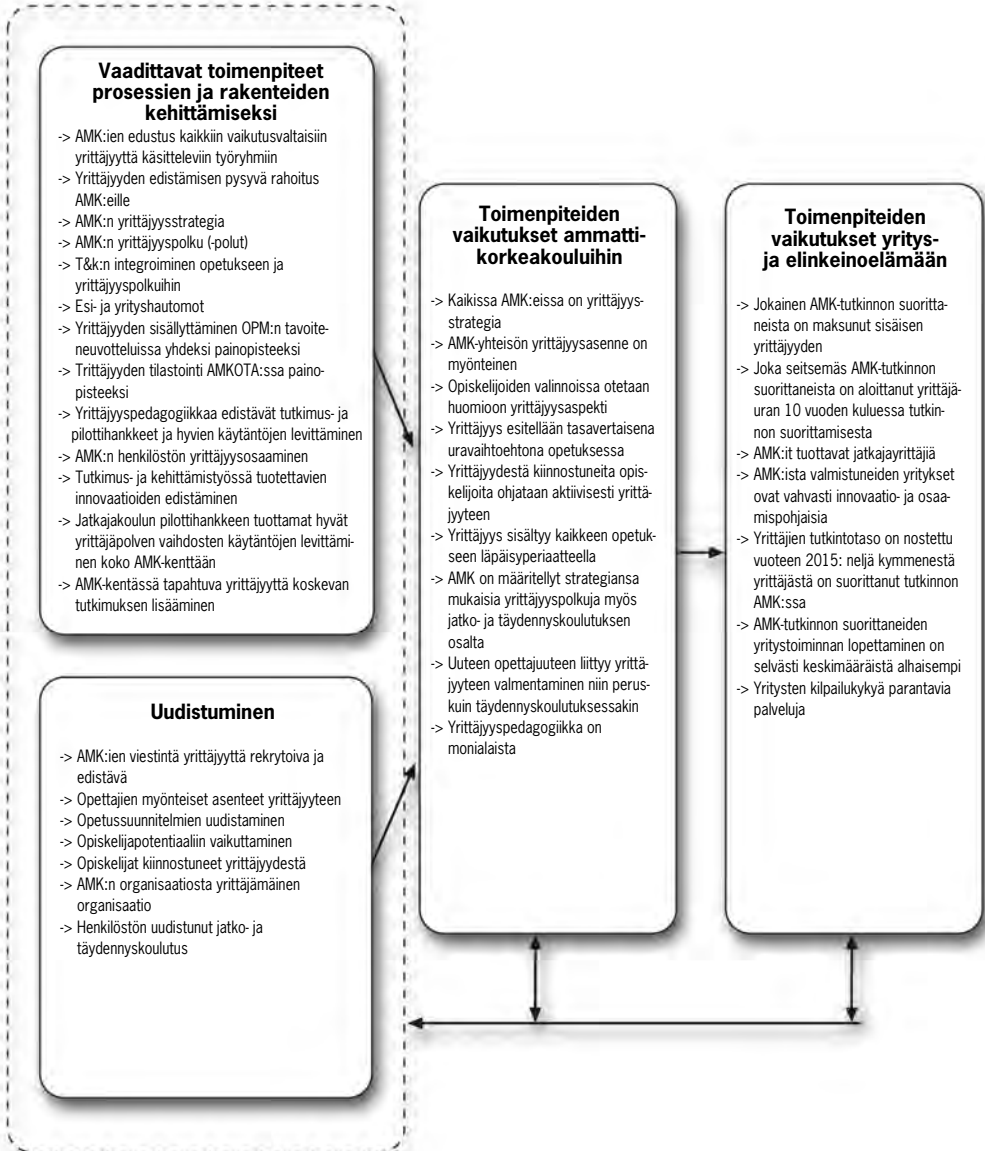

Kuvio 1. Yrittäjyyden edistäminen ammattikorkeakouluympäristössä.

si” ja ”Uudistuminen”. Näiden toimenpiteiden toteutumisen vaikutukset ammattikorkeakouluihin puolestaan näkyvät seuraavassa kohdassa. Kun nämä vaikutukset ovat toteutuneet ammattikorkeakouluissa, näkyvät toimenpiteet yritys- ja elinkeinoelämässä.

Tutkimusongelmat

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten yrittäjyysstrategian tavoitteiden arvioidaan toteutuneen ammattikorkeakouluissa. Tutkimusongelmiksi johdettiin seuraavat:

Kuvio 2. Vision saavuttamisen edellyttämät toimenpiteet.

1. Miten ammattikorkeakoulut ovat käynnistäneet yrittäjyysstrategiaan liittyvien tavoitteiden toteuttamisen?
2. Miten yrittäjät kokevat ammattikorkeakoulujen yrittäjyysstrategian toteutumisen?

Kysely

Tutkimuksen suorittamiseksi laadittiin ARENE ry:n yrittäjyysstrategian toimenpiteiden ja niiden vaikutusten pohjalta (kuvio 2) kyselylomakkeet kolmelle eri kohderyhmälle. Kysely toteutettiin 29.3.-19.4.2007 kolmelle kohderyhmälle: 1) rehtorit, koulutusalojohtajat, yksikönjohtajat, 2) ARENE ry:n hallitus ja pääsihteeri ja 3) Suomen Yrittäjät ry:n hallitus ja keskus toimiston henkilöstö. Ensimmäiselle ja

toiselle kohderyhmälle suunnatulla kyselyllä haettiin vastauksia ensimmäiseen tutkimusongelmaan ja kolmannelle kohderyhmälle suunnatulla kyselyllä vastauksia toiseen tutkimusongelmaan. Ammattikorkeakoulujen kyselyn kysymykset pohjautuivat yrittäjyysstrategian vision saavuttamista edellyttäviin toimiin: 1) millaisia toimenpiteitä tarvitaan ammattikorkeakouluissa prosessien ja rakenteiden kehittämiseksi, 2) millaisia vaikutuksia toimenpiteet ovat aiheuttaneet ammattikorkeakouluissa ja 3) miten ammattikorkeakoulut ovat uudistuneet (kuvio 2). Yrittäjille suunnatun kyselyn kysymykset painottuivat saman kuvion kohtaan, miten tehdyt toimenpiteet ovat vaikuttaneet yritys- ja elinkeinoelämään (kuvio 2).

Taulukko 1. Ammattikorkeakoulujen vastaajien tausta.

Vastaajan sukupuoli:

Kysymykseen vastanneet: 97 (ka: 1.5)

Mies	52.6%	51
Nainen	47.4%	46

Vastaajan vastuulla oleva(t) koulutusala(t):

Kysymykseen vastanneet: 97 (ka: 5)

Kaikki	30.9%	30
Humanistinen ja kasvatusala	1%	1
Kulttuuriala	13.4%	13
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	28.9%	28
Luonnontieteiden ala	18.6%	18
Tekniikan ja liikenteen ala	21.6%	21
Luonnonvara- ja ympäristöala	8.2%	8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	27.8%	27
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	14.4%	14

Omassa ammattikorkeakoulussani on erillinen yrittäjyysstrategia.

Kysymykseen vastanneet: 97 (ka: 1.8)

Kyllä	30.9%	30
Ei	61.9%	60
En osaa sanoa	7.2%	7

Tutkimustulokset

Tutkimustulosten erittely on jaettu kyselyn kohderyhmien mukaan kahteen osaan, ammattikorkeakoulut ja yrittäjät.

Ammattikorkeakoulut

Rehtoreille, koulutusalojohtajille ja yksikönjohtajille tarkoitettu kysely lähetettiin 234 vastaajalle, joista 97 vastasi kyselyyn (41,0 %).

Taustatietoina kysyttiin vastaajan sukupuoli ja koulutusala. Vastaukset on kuvattu taulukoissa 1 ja 2.

Taulukossa 2 on esitetty ammattikorkeakoulujen vastaajien yrittäjyysstrategiaa ja sen toteutumista koskevien vastausten jakaumat frekvensseinä ja prosentteina. Ammattikorkeakouluille suunnatun kyselyn johtopäätöksiä voidaan todeta, että ARENE ry:n yrittäjyysstrategian luomisella on ollut myönteinen vaikutus ammattikorkeakoulujen toimintaan ja asenteisiin. Ammattikorkeakouluissa on kyselyn tulosten mukaan erillinen yrittäjyysstrategia tai yrittäjyyteen liittyvät tavoitteet sisältyvät ammattikorkeakoulujen päästrategiaan. Vastauksia tarkasteltaessa suurin osa vastaajista on suhtautunut väitteisiin myönteisesti. Vastauksia analysoitaessa ne voidaan jakaa kolmeen pääluokkaan. Ensimmäinen luokka koostuu väitteistä, joihin vastaajat ovat suhtautuneet selkeän myönteisesti. Tällaisia ovat:

1. ammattikorkeakoulujen kokeminen erittäin merkittävänä alueellisena vaikuttajana ammattitaitoisen työvoiman kouluttajana ja uuden yrittäjyyden aikaansaajana (myönteisiä 94,8 %)
2. suhtautuminen ammattikorkeakou-

lun yrittäjyysasenteeseen (myönteisiä 91,8 %)

3. ammattikorkeakouluihin perustettuihin esi- ja yrityshautomoihin (78,6 %)

4. suhtautumisessa yrittäjyydestä kiinnostuneiden opiskelijoiden ohjaamiseen yrittäjyyteen (78,4 %)

5. tutkimus- ja kehitystyön integroimisesta opetukseen ja yrittäjyyspolkuihin (68,1 %)

6. yrittäjyyden esittelemiseen tasavertaisena uravaihtoehtona opetuksessa (67,0 %)

7. AMK-tutkinnon suorittaneiden tiedollisten ja taidollisten valmiuksien saamiseen oman yritystoiminnan käynnistämiseen (64,9 %)

8. ammattikorkeakoulusta valmistuneiden yrityksiin siten, että ne ovat vahvasti innovaatio- ja osaamis pohjaisia (63,9 %).

Toiseen luokkaan kuuluvat vastaukset, jotka ovat selkeästi tai osittain kaksijakoisia. Näissä jokin osa vastaajista suhtautuu väitteeseen selkeän myönteisesti (M) ja osa selkeän kielteisesti (K). Tällaisia ovat:

1. yrittäjyysnäkökulman huomioon ottaminen opiskelijoiden valinnoissa (myönteinen 47,3 %, kielteinen 50,5 %)

2. yrittäjyyden sisällyttämiseen kaikkeen opetukseen läpäisyperiaatteella (M 45,3 %, K 46,3 %)

3. suhtautuminen määriteltyihin yrittäjyyspolkuihin myös jatko- ja täydennyskoulutuksen osalta (myönteiset 40,2 %, kielteiset 45,3 %)

4. suhtautuminen uuteen opettajuuteen liittyvään yrittäjyyteen valmentamiseen (M 47,4 %, K 34,0 %)

5. suhtautuminen tutkinnon suorittaneiden omaksumaan sisäiseen yrittäjyyteen (M 52,0 %, K 31,0 %).

Taulukko 2. Ammattikorkeakoulujen edustajien vastaukset.

Arvio	5	4	3	2	1
Kysymyksen vastanneet: 97					
Ammattikorkeakouluni yrittäjyysasenne on myönteinen. (ka: 4,361; yht: 97)	48,5% 47	43,3% 42	6,2% 6	0% 0	2,1% 2
Ammattikorkeakoulumme opiskelijoiden valinnoissa otetaan huomioon yrittäjyysnäkökulma. (ka: 3,082; yht: 97)	11,3% 11	24,7% 24	38,1% 37	12,4% 12	13,4% 13
Yrittäjyys esitellään ammattikorkeakoulussani tasavertaisena uravaihtoehtona opetuksessa. (ka: 3,711; yht: 97)	21,6% 21	45,4% 44	21,6% 21	5,2% 5	6,2% 6
Yrittäjyydestä kiinnostuneita opiskelijoita ohjataan aktiivisesti yrittäjyyteen. (ka: 4,113; yht: 97)	43,3% 42	35,1% 34	15,5% 15	2,1% 2	4,1% 4
Yrittäjyys sisältyy kaikkeen opetukseen läpäisyperiaatteella. (ka: 3,253; yht: 95)	7,4% 7	37,9% 36	35,8% 34	10,5% 10	8,4% 8
Ammattikorkeakoulussani on määritelty strategian mukaisia yrittäjyyspolkuja myös jatko- ja täydennyskoulutuksen osalta. (ka: 3,103; yht: 97)	10,3% 10	29,9% 29	34% 33	11,3% 11	14,4% 14
Uuteen opettajuuteen liittyy yrittäjyyteen valmentaminen niin perus- kuin täydennyskoulutuksessakin. (ka: 3,237; yht: 97)	19,6% 19	27,8% 27	27,8% 27	6,2% 6	18,6% 18
Ammattikorkeakoulumme yrittäjyyspedagogiikka on monialaista. (ka: 3,629; yht: 97)	26,8% 26	37,1% 36	18,6% 18	7,2% 7	10,3% 10
Ammattikorkeakoulussamme tutkinnon suorittaneet ovat omaksuneet sisäisen yrittäjyyden. (ka: 3,247; yht: 97)	7,2% 7	46,4% 45	25,8% 25	5,2% 5	15,5% 15
Kaikki AMK-tutkinnon suorittaneet ovat saaneet tiedollisia ja taidollisia valmiuksia oman yritystoiminnan käynnistämiseen. (ka: 3,722; yht: 97)	20,6% 20	44,3% 43	25,8% 25	5,2% 5	4,1% 4
Joka seitsemäs omasta ammattikorkeakoulustamme tutkinnon suorittaneista aloittaa yrittäjän uran. (ka: 2,216; yht: 97)	1% 1	5,2% 5	35,1% 34	32% 31	26,8% 26
Ammattikorkeakoulumme tuottaa jatkajayrittäjiä. (ka: 2,969; yht: 97)	8,2% 8	36,1% 35	23,7% 23	8,2% 8	23,7% 23
Uskon, että joka seitsemäs ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista aloittaa yrittäjän 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta. (ka: 2,969; yht: 97)	8,2% 8	26,8% 26	35,1% 34	13,4% 13	16,5% 16
Ammattikorkeakoulustamme valmistuneiden yritykset ovat vahvasti innovaatio- ja osaamis pohjaisia. (ka: 3,464; yht: 97)	10,3% 10	53,6% 52	20,6% 20	3,1% 3	12,4% 12
Tutkimus- ja kehitystyö on integroitu ammattikorkeakoulussamme opetukseen ja yrittäjyyspolkuihin. (ka: 3,701; yht: 97)	15,5% 15	52,6% 51	22,7% 22	5,2% 5	4,1% 4
Ammattikorkeakoulumme on perustettu esi- ja yrityshautomoja. (ka: 3,959; yht: 97)	47,4% 46	26,8% 26	7,2% 7	11,3% 11	7,2% 7
Ammattikorkeakouluilla on erittäin merkittävä alueellinen tehtävä ammattitaitoisen työvoiman kouluttamisessa ja uuden yrittäjyyden aikaansaamisessa. (ka: 4,629; yht: 97)	71,1% 69	23,7% 23	3,1% 3	1% 1	1% 1
ka: 3,492; yht: 1647	22,3% 367	35,1% 578	23,3% 384	8,2% 135	11,1% 183

Vastausasteikko:

- 5 = täysin samaa mieltä
4 = samaa mieltä
3 = eri mieltä
2 = täysin eri mieltä
1 = en osaa sanoa

Näiden vastaajien osalta selittävinä tekijöinä todennäköisesti ovat vastaajien koulutusalaakohtaiset erot yrittäjyyteen suhtautumisessa. Tässä vaiheessa tutkimusta emme vastausten luotettavuuden vuoksi voineet suorittaa tätä koskevia jatkoanalyyssejä, mutta palaamme näihin tulevaisuudessa kyselyissä.

Kolmannen luokan muodostavat ne yrittäjyysstrategian osiot, joihin on suhtauduttu joko selkeän kielteisesti tai on selvästi ollut vaikeaa ottaa vielä kantaa. Vastaukset ovat jakautuneet siten, että ne ovat joko suurimmaksi osaksi kielteisiä ja/tai niissä on suhteellisen suuri kantaa ottamattomien osuus. Tällaisia väitteitä ovat:

1. joka seitsemäs tutkinnon suorittaneista aloittaa yrittäjän uran (K 67,1 %, en osaa sanoa, eos 26,8 %)
2. ammattikorkeakoulumme tuottaa jatkajayrittäjiä (K 31,9 %, eos 23,7 %)
3. uskon, että joka seitsemäs ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista aloittaa yrittäjänuran 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta (K 48,5 %, eos 16,5 %).

Ilman taustamuuttujakohtaista tarkempaa analyysia ei voi täysin varmasti ottaa kantaa millainen jakauma olisi taustamuuttujittain verrattuna, mutta varmasti vastauksissa on alakohtaisia eroja. Lisäksi väitteeseen on vielä vaikea ottaa kantaa, koska yrittäjyysstrategia on ollut voimassa niin vähän aikaa. Kiinnostaisaa onkin seurata, kuinka nämä vastaukset kehittyvät tutkimusta jatkettaessa tulevina vuosina.

Tutkimustulosten osalta olisi ollut mielenkiintoista selvittää eri koulutusalojen suhdetta yrittäjyyteen. Riippuvuuksia ei voitu selvittää, koska ammat-

tikorkeakouluissa sama henkilö vastasi useissa tapauksissa useiden eri koulutusalojen yrittäjyyteen liittyvistä tavoitteista joko koulutusyksikön johtajana, koulutusalaajohtajana tai muun johdon edustajana.

ARENE ry:n hallituksen ja pääsihteerin vastausten lukumäärä oli alhainen. Sen vuoksi vastauksia ei analysoitu erikseen. Vastaukset olivat kuitenkin joka suhteessa samansuuntaisia kuin ammattikorkeakouluista saadut vastaukset. Erityisesti ARENE ry:n vastauksissa korostui rahoituksen tarve yrittäjyyden edistämiseen ammattikorkeakouluissa. Tämä liittyy osana ammattikorkeakoulujen tavoitteeseen saada perusrahoitusta tutkimus- ja kehitystyön toteuttamiseen.

Yrittäjät

Kysely lähetettiin Suomen Yrittäjät ry:n hallituksen jäsenille ja keskusliiton toimiston henkilöstölle, yhteensä 146 vastaajalle, joista 35 vastasi kyselyyn (29,0 %).

Taustatietoina kysyttiin vastaajan sukupuolta ja koulutustaustaa. Vastanneiden toimialat luokiteltiin koulutusala- luokituksen mukaan. Vastaukset on kuvattu taulukoissa 3 ja 4.

Taulukon 4. vastaukset voidaan luokitella kahteen eri luokkaan. Kokonaisuutena on kuitenkin todettava, että yrittäjien vastauksissa on suurempi joukko vastaajia, joiden on ollut vaikea ottaa kantaa joihinkin väitteisiin. Esimerkiksi väitteeseen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden yritystoiminnan lopettamiseen yli puolet vastaajista (51,4 %) ei ole halunnut tai osannut ottaa kantaa. Korkeita prosenttilukuja ”en

Taulukko 3. Yrittävävastaajien tausta.

Vastaajan sukupuoli:

Kysymykseen vastanneet: 35 (ka: 1.2)

Vastaajan koulutustausta:

Kysymykseen vastanneet: 35 (ka: 3.9)

Yrittäjänä vai keskusliiton palveluksessa:

Kysymykseen vastanneet: 35 (ka: 1.3)

Vastanneiden toimialat koulutusalaaluokituksen mukaan:

Humanistinen ja kasvatustieteiden ala: -
 Kulttuuriala: 1
 Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala: 11
 Luonnontieteiden ala: -
 Tekniikan ja liikenteen ala: 6
 Luonnonvara- ja ympäristöala: -
 Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala: 5
 Matkailu-, ravitsemis- ja talousala: 1
 Kaikki 24

Vastaajien aika yrittäjänä vuosina:

0-9 vuotta: 1 vastaaja
 10-19 vuotta: 8 vastaajaa
 20-29 vuotta: 8 vastaajaa
 30-39 vuotta: 7 vastaajaa

osaa sanoa” vastausten kohdalla esiintyy myös väitteissä:

1. ammattikorkeakoulujen henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutus on kehittynyt yrittäjyysmyönteisempään suuntaan (eos 34,3 %)
2. yrittäjyysstrategialla on ollut myönteinen vaikutus ammattikorkeakoulujen opiskelijaprofiiliin (eos 31,4 %).

Tämän perusteella voimme todeta, että ammattikorkeakoulujen, niiden yrittäjyysstrategian ja -koulutuksen tunnetuksi tekemisen osalla on vielä runsaasti tehtävää yrittäjien parissa.

Ensimmäiseen luokkaan lukeutuvat selkeään myönteisen kannan saaneet väitteet. Näitä olivat:

1. ammattikorkeakoululla on erittäin merkittävä alueellinen tehtävä ammattitaitoisen työvoiman kouluttamisessa ja uuden yrittäjyyden aikaansäämisessä (myönteiset 88,6 %)
2. kokemukseni mukaan ammattikorkeakoulujen opettajien ja muun henkilöstön asenteet ovat muuttaneet aiempaa myönteisemmiksi yrittäjyyttä kohtaan (M 77,1 %)
3. ammattikorkeakoulut tuottavat yritysten kilpailukykyä parantavia palveluja (M 71,4 %)

Taulukko 4. Yrittäjien edustajien vastaukset.

Arvioi					
Kysymykseen vastanneet: 35					
	5	4	3	2	1
Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden yritystoiminnan lopettaminen on selvästi keskimääräistä alhaisempi. (ka: 2,257; yht: 35)	0% 0	31,4% 11	14,3% 5	2,9% 1	51,4% 18
Ammattikorkeakoulut tuottavat yritysten kilpailukykyä parantavia palveluja. (ka: 3,514; yht: 35)	5,7% 2	65,7% 23	14,3% 5	2,9% 1	11,4% 4
Ammattikorkeakoulujen viestintä on yrittäjyyttä edistävää. (ka: 3,059; yht: 34)	0% 0	47,1% 16	29,4% 10	5,9% 2	17,6% 6
Kokemukseni mukaan ammattikorkeakoulujen opettajien ja muun henkilöstön asenteet ovat muuttuneet aikaisempaa myönteisemmiksi yrittäjyyttä kohtaan. (ka: 3,657; yht: 35)	11,4% 4	65,7% 23	11,4% 4	0% 0	11,4% 4
Ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmat, sisällöt ja toteutus ovat uudistuneet suotuisasti yrittäjyyden kehittymisen kannalta. (ka: 2,971; yht: 35)	8,6% 3	34,3% 12	28,6% 10	2,9% 1	25,7% 9
Yrittäjyysstrategialla on ollut yrittäjyyden kehittämisen näkökulmasta myönteinen vaikutus ammattikorkeakoulujen opiskelijaprofiiliin. (ka: 2,743; yht: 35)	2,9% 1	34,3% 12	28,6% 10	2,9% 1	31,4% 11
Ammattikorkeakoulujen opiskelijat ovat aikaisempaa enemmän kiinnostuneita yrittäjyydestä. (ka: 2,886; yht: 35)	2,9% 1	42,9% 15	20% 7	8,6% 3	25,7% 9
Ammattikorkeakoulujen organisaatioita on kehitetty aikaisempaa yrittäjämäisempään suuntaan. (ka: 3; yht: 35)	2,9% 1	42,9% 15	25,7% 9	8,6% 3	20% 7
Ammattikorkeakoulujen henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutus on kehittynyt yrittäjyysmyönteisempään suuntaan. (ka: 2,8; yht: 35)	5,7% 2	40% 14	17,1% 6	2,9% 1	34,3% 12
Ammattikorkeakouluilla on erittäin merkittävä alueellinen tehtävä ammattitaitoisen työvoiman kouluttamisessa ja uuden yrittäjyyden aikaansaamisessa. (ka: 4,2; yht: 35)	40% 14	48,6% 17	5,7% 2	2,9% 1	2,9% 1
Uskon, että joka seitsemäs ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista aloittaa yrittäjäuran 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta. (ka: 2,743; yht: 35)	0% 0	34,3% 12	34,3% 12	2,9% 1	28,6% 10
Uskon, että yrittäjien tutkintotaso nousee vuoteen 2015 mennessä seuraavasti: neljä kymmenestä uudesta yrittäjästä on suorittanut tutkinnon ammattikorkeakoulussa. (ka: 3,114; yht: 35)	2,9% 1	51,4% 18	22,9% 8	0% 0	22,9% 8
ka: 3,079; yht: 419	6,9% 29	44,9% 188	21% 88	3,6% 15	23,6% 99

Vastausasteikko:

5 = täysin samaa mieltä

4 = samaa mieltä

3 = eri mieltä

2 = täysin eri mieltä

1 = en osaa sanoa

4. uskon, että yrittäjien tutkintotasonousee vuoteen 2015 mennessä seuraavasti: neljä kymmenestä uudesta yrittäjästä on suorittanut tutkinnon ammattikorkeakoulussa (M 54,3 %)

5. ammattikorkeakoulujen henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutus on kehittänyt yrittäjyysmyönteisempään suuntaan (M 45,7 %).

Yrittäjien edustajien myönteiset vastaukset ovat omalta osaltaan selkeästi kannustamassa ARENEn yrittäjyysstrategiaan kirjattujen toimenpiteiden käytännön toteuttamiseen ammattikorkeakouluissa.

Toisen luokan muodostavat väitteet, joissa vastaukset jakautuvat selkeästi myönteisiin ja kielteisiin. Näitä vastauksia kuvaa myös suhteellisen suuri kantaa ottamattomien joukko. Tällaisia väitteitä olivat:

1. uskon, että joka seitsemäs ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista aloittaa yrittäjäuran 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta (myönteiset 34,3 %, kielteiset 37,2 %)

2. ammattikorkeakoulujen viestintä on yrittäjyyttä edistävää (M 47,1 %, K 35,3 %)

3. ammattikorkeakoulujen organisaatioita on kehitetty aikaisempaa yrittäjämäisempään suuntaan (M 45,8 %, K 34,3 %)

4. yrittäjyysstrategialla on ollut yrittäjyyden kehittämisen näkökulmasta myönteinen vaikutus ammattikorkeakoulujen opiskelijaprofiiliin (M 37,2 %, K 31,5 %)

5. ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmat, sisällöt ja toteutus ovat uudistuneet suotuisasti yrittäjyyden kehittämisen kannalta (M 42,9 %, K 31,5 %)

6. ammattikorkeakoulujen opiskelijat ovat aikaisempaa enemmän kiinnostuneita yrittäjyydestä (M 45,8 %, K 28,6 %).

Näiden vastausten tarkempi analysointi edellyttää myös taustamuuttujakohtaista yksityiskohtaista analyysia, johon palaamme jatkossa. Yrittävää vastauksia jakaantuvat kahteen eri ryhmään (Taulukko 3) eli Suomen Yrittäjät ry:n keskusliiton palveluksessa oleviin sekä itse yrittäjinä toimiviin. Analysoitaessa eroja keskusliiton ja yrittäjien välillä voidaan todeta, että keskusliiton vastaukset olivat taulukon 4 kaikkien tekijöiden osalta myönteisempiä kuin yrittäjien vastaukset. Ainoastaan kahdessa kohdassa yrittäjien vastaukset olivat myönteisempiä kuin yrittäjien vastaukset: 1) yrittäjyysstrategialla on ollut yrittäjyyden kehittämisen näkökulmasta myönteinen vaikutus ammattikorkeakoulujen opiskelijaprofiiliin, yrittäjien vastaukset olivat M 43,4 % ja K 21,7 % ja keskusliiton vastaukset vastaavasti M 25 % ja K 50 %. 2) Uskon, että joka seitsemäs ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista aloittaa yrittäjäuran 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta, yrittäjien vastaukset olivat M 34,8 %, K 34,7 % ja keskusliiton vastaukset 33,3 % ja K 41,7 %.

Olenneisimpia tuloksia kuitenkin ovat ammattikorkeakoulujen ja ARENEn yrittäjyysstrategian saama varsin myönteinen palaute sekä toisena tiedon lisääminen ammattikorkeakoulujen toiminnasta yrittäjäkentällä. Jälkimmäinen edellyttää sekä ammattikorkeakoulujen ja niiden toiminta-alueella toimivien yritysten ja alueellisten yrittäjäjärjestöjen yhteistyön lisäämistä sekä ARENEn ja Suomen Yrittäjien keskinäisen yhteistyön lisäämistä.

Johtopäätökset ja jatkoimenpiteet

Yhteenvetona voidaan todeta, että strategisen johtamisen teoria on toteutunut niiltä osin, että yrittäjyysstrategian laatiminen on selkeästi johtanut asian tiedostamiseen ja tietoisuuteen nousuun keskeisenä ammattikorkeakoulujen menestystekijänä ja käytännön toimenpiteiden rakentajana. Ammattikorkeakoulujen johdon vastauksissa on vielä alakohtaista eriytyneisyyttä, joka omalta osaltaan johtuu koulutusalojen erilaisista painotuksista, mutta varmasti myös henkilöstön erilaisesta osaamisesta yrittäjyyden osalta. Opettajien ammattijärjestön ammattikorkeakoulujen opettajille syksyllä 2006 suorittamassa selvityksessä todettiin, että opettajien omat yrittäjyystiedot ja taidot ovat heidän oman arvionsa mukaan tyydyttävällä tai huonolla tasolla yli 70 %:lla.

Tyydytyksellä voidaan todeta sekä ammattikorkeakoulujen että yrittäjien osalta, että suhtautuminen yrittäjyyteen on varsin myönteistä. Positiivisena tulee myös mainita yrittäjien edustajien myönteinen käsitys ammattikorkeakoulujen koulutuksesta yrittäjyyteen. Edelleen on kuitenkin melkoisesti työtä tehtävänä sekä yrittäjyysstrategian laajentamiseksi kaikkiin ammattikorkeakoulujen perustutkintojen opintoihin. Riittävästi ei voitane pitää opetusministeriön uudessa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaluonnoksessa vuosille 2007-2012 mainittua yrittäjyysopintojen sisällyttämistä valinnaisina opinaita kaikille opiskelijoille.

ARENEN yrittäjyysstrategian tavoitteet ovat monilta osin varsin haasteelli-

sia ja pitkälle aikavälille suunnattuja, joten näiden edistämisen ja seurannan osalta tarvitaan vielä runsaasti toimenpiteitä niin alueellisesti ja ammattikorkeakoulukohtaisesti kuin myös yhteisesti valtakunnan tasolla. Tavoitteenamme onkin omalta osaltaan tämän seuranta-tutkimuksen avulla arvioida yrittäjyysstrategian etenemistä ja toteutumista toistamalla seuranta-tutkimus parin vuoden välein ja sitä kautta kannustaa ammattikorkeakouluja yrittäjyyden edistämiseen.

Lähteet

Andrews, K. 1991. The concept of corporate strategy. Teoksessa H. Mintzberg & J. Quinn (Eds.) The strategy process, concepts, contexts, cases. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Anshoff, I. 1990. Strategia 2000. Helsinki: Rastor-julkaisut.

Drucker, P. 1964. Managing for results. London: Heimenman.

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO
Brüssel 21/01/2003. Julkaisu perustuu asiakirjaan COM(2003) 27 lopullinen. Vihreä kirja. Yrittäjyys Euroopassa. ORIGINAL: EN (Komission esittämä).

Helakorpi, S. & Olkinuora, A. 1997. Asian-tuntijuutta oppimassa. Ammattikorkeakoulupedagogiikkaa. Porvoo: WSOY.

Kaplan, R. S. & Norton D. P. 2006. Alignment: Using the Balanced Scorecard to Create Corporate Synergies. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press.

McKiernan, P. 1992. Strategies of growth. Maturity, recovery and internalization. London: Routledge.

Mintzberg, H., Ahlstrand, B. & Lampel, J. 2005. Strategy bites back: it is a lot more, and less, than you ever imagined... Harlow: Financial Times/Prentice Hall.

Mintzberg, H. & Waters, J. 1985. Of strategies, deliberate and emergent. Strategic Management Journal. Vol. 6.

Porter , M. 1980. The competitive strategy. New York: The Free Press.

Porter, M. 1989. Corporate strategy. In M. Tushman, C. O'Reilly & D. Nadler (Eds.) The management of organizations. Grand Rapids: Harper & Row.

Prahalad, G. & Prahalad, C. K. 1994. Competing for the future. Boston, Massachusetts: Harward Business School Press.

Prahalad, C. & Ramaswamy, V. 2004. The future competition. Co-creating unique value with customers. Boston, Massachusetts: Harward Business School Press.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma 19.4.2007. <http://www.valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/hallitusohjelm-painoversio-040507.pdf>

Ammattikorkeakoulujen opettajat ja yrittäjyys. 2007. <http://extra.oaj.fi>

Koulutus ja tutkimus 2007-2012. Luonnos 29.6.2007. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/KESU2007-2012_luonnos.pdf

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2003-2008. Opetusministeriön julkaisuja 2004:6. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_190_opm06.pdf?lang=fi

Hallituksen politiikkaohjelmat, yrittäjyys. <http://www.valtioneuvosto.fi/tietoarkisto/politiikkaohjelmat/yrittajyys/ohjelma/fi.pdf>

